



UNIVERSITÄTS-  
BIBLIOTHEK  
PADERBORN

## Universitätsbibliothek Paderborn

### **Alphonsi Madriliensis De Vera Deo Apte Inserviendi methodo Libellvs Avreus**

**Alfonso <de Madrid>**

**Coloniae, 1608**

Tertiae Partis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-48891](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-48891)

TERTIA PARS HVIVS  
libelli, de amore Dei & eorum  
quæ ille amari iubet, cuius gratia  
omnia priora præmissa sunt. Cō-  
tinet autem tria capita, nempe  
de Dei, proximi, & sui  
amore.

## CAPVT I.

*De Charitate, quæ est Dei amor, qua  
ta sit, & quomodo ad eam perueni-  
atur, ac instructione quis in hoc fal-  
sâ imagine decipiatur.*

QVUM iam propositus sit mo-  
dus, quo animæ nostræ clades  
seu strages reparatur, æquum  
est, vt nunc de Dei amore loquamur,  
nempè igne quodam, quem semper  
ardere vult Deus in altari animæ no-  
stræ, ad quem amorem dirigebatur  
prædicta reparatio, vt in eius initio  
dictū est. Quòd si quis nouerit, quan-  
tæ dignitatis sit hic amor, videbit  
parum esse quicquid de animi repa-  
ratione ac emundatione dictum est,

G

qua.



qua tam sublimis res peragenda est. Siquidem tantæ excellentiæ est amor Dei, vt nemo beatorû, & quicquid creatum est, aut creari potest, opus vllû sublimius operari possit. Propter quod ipse Dei filius vocat hoc maximum & primum mandatû. Imò etsi omnis conatus, ac vires angelicæ simul & humanæ, in vno angelo, vel homine agglomeratæ essent, non sufficerent huius vires ad operandum quippiam sublimius quàm sit amare Deum. Neq; solum non potest peragi opus sublimius, sed nec sufficere potest, quicquid creatum est, aut creari potest ad huc Deum amandum, ea perfectione quâ exigeret eius bonitas ac dignitas. Quòd si adeò gloriosum, aut vt ita loquar) gaudiosum est, istud verbis exprimere, quanti gaudij, ac gloriæ erit re ipsa sentire, & longè magis hoc ipsum operari. Hoc est sanctum Dei opus, de quo loquitur beatus pater Franciscus in regula, adhortando fratres vt super omnia desiderare habere spiritum Domini, & sanctam

*Matth. 22.*

*Charitatis  
excellen  
tia.*



etiam eius operationem. Hoc sanctū  
 opus, quod Deus semper operatur  
 totis ac infinitis suis viribus, est, sei-  
 psum tantum amare, quantum sua  
 maiestas, promeretur, seu digna est,  
 hoc est infinite. Nam ex sua infinita  
 bonitate & excellentia, est iufini-  
 tē amabilis, neque vlla est in cœlo,  
 aut in terra excellentia, quæ non  
 magis sua sit, quàm eius qui eam pos-  
 sidet, & ex omnibus gloriam habet  
 infinitam, eanque amat, & in ea gau-  
 det, ac gloriatur, vultq; vt hoc ame-  
 mus, recogitemus, & de eo gaudea-  
 mus, cū æquitati nihil sit adeò cō-  
 sonum, quàm vt omnibus viribus o-  
 mnes amemus ac diligamus eum, à  
 cuius amore nunquam cessare debe-  
 remus, etiam si nobis vires essent in-  
 finitæ. Deo ergo gratias agam⁹, quòd  
 se infinite amando, suis viribus sup-  
 pleat, quod à quolibet nostrum ipsi  
 debetur. Semper illum amādo gau-  
 deamus, qui tantæ dignitatis est, vt  
 nunquā omittētes de ei⁹ excellētis  
 gloriari, nihil sit quod agim⁹, si ad id  
 cōferas quod meretur sua dignit s.



*De<sup>9</sup> quid  
à nobis  
postulet.*

Tantæ siquidem est Deus maiestatis & gloriæ, vt nihil ipsi sit opus nostris obsequijs. Quod si illa requirat, id facit, quod hoc nobis vtile sit. Id tantum cupit, vt ipsum amemus, & de bonis eius gaudeamus, hoc enim est sanctum eius opus. Vult ergo vt singuli totis suis viribus agant, quod ipse suis agit: quod reliquum est, ipse eo non indiget, imò ne hoc quidē, nisi quod bonum & iustum sit, nobisq̄ue gloriosum: atque idcirco in tantum id expetit, vt ob id animam suam posuerit, quò moriens nos ad ipsum amandum prouocaret. Porro quòd in scripturis sacris alia inueniamus, quæ nobis ab ipso iubentur, & expetuntur, hoc ideo fit, quòd ad minicula sint ad amorem, & ea omittere magnum esset obstaculum eius amori. Neque enim aliud sunt vitia quæ prohibentur, nisi amor inordinatus rerum vanarum, quæ locū solius Dei amori deputatum occupant. Neque ad aliud seruiunt virtutes, nisi vt ad hunc amorem animam disponant, sur. et tamen ad ipsum ad-

*Vitia quid  
sint & cur  
prohibeā-  
tur.*

*Virtutes  
ad quid  
pro sint.*

ed



deò necessariæ quòd magna esset  
 præsumptio putare illum assequi,  
 absque magno eiusmodi virtutum  
 exercitio. Omnia autem quæ hîc di-  
 cta sunt latius in sequentibus expli-  
 cantur. Vt ergo de hoc sancto & pre-  
 tioso amore loquamur, operæpretiû  
 erit initio explicare varium modû  
 amantium, simul iudicando eum qui  
 sublimior est, què etiam aliquo pa-  
 radigmate proposito inuestigare de-  
 bemus. Pro hac itaque amantium va-  
 rietate annotandû nobis est, id quod  
 multorum experientia, cum ad ma-  
 iorem peruenissent veritatis cogni-  
 tionem, testimonio fuit, nèpe quòd  
 longo tempore Deum amauerit, tâ-  
 quam dulcem, suauem, & qui se cõ-  
 municaret, benefactorem, in cuius  
 etiam obsequio delectabantur, fre-  
 quenterque ab eo varia dona pete-  
 bant, magna cum delectatione con-  
 templationis magnificentiæ eius, si-  
 mul & cognitionis excellentiæ vir-  
 tutum, quas ab eo postulabant: sæ-  
 piusque ad eû accedebant, tanquam  
 ad fontem, in quo tantam suauitatẽ

*Amauisti  
 Deû va-  
 riae speci-  
 es.*



*Deum a-  
mare sen-  
sitiui a-  
more non  
satis est.*

inueniebant, vt opinarentur nihil deesse huic amori, sed plurimum inesse sublimis meriti in qualibet rerum prædictarum. Siquidem opinabantur magnitudinem suauitatis ac dulcedinis, quam in sensitiuo appetitu percipiebant esse amoris magnitudinem. Atque vtinam quicumque Deum non amant vel sic eum amarent. Absit tamen, nec permittat eius maiestas, vt qui ipsum amant, hoc amore contenti sint, etiam si bonus sit, adeoque bonus vt sufficeret ad hoc, vt ad dies aliquot se in exercerent inchoantes, facile enim ex hoc peruenire possent ad sublimiorem quem statim trademus. Experimentum, quod fragilis sit ille amor quem prædiximus, est, quod is qui sic amat, protinus vbi deest aut discedit illa dulcedo, incedit delecto admodum animo in his quæ Dei sunt, adeoque vincitur animi fragilitatibus, ac si nihil propemodum habuisset illi amoris. Siquidem tantum procurat delectationes corporales, nempe suauiter edere, bibere, aliaque vana & suo

*Deum se-  
sualiter a-  
manti quid  
accidat.*

ap



appetitui seruiencia, amicitias sensuales, honores ac fauores (quã nõ eo gradu quo mortale peccatum induceret) quantũ alius qui nõdũ gustare coepit quæ Dei sunt. Imò etiã frequẽter tẽpore quo dicta dulcedine visitatur, nonnullis capitur vanis affectionibus, & quæ interdũ sunt non parũ sensuales, tractus lepõre vel pulchritudine quarundam personarum. Rursum cupit videri, ac deuotus haberi, doletq; dum percipit se non pro tali reputari, neque gaudet dum intelligit alios haberi deuotione seruẽtiores, aliasq; similes cõtrahit maculas, quæ omnia sũt adedõ abiecta, vt ea secum non cõpatiatur sublimis ille amor, de quo statim dicturi sumus: etiam si dulcedinem illam non habeat. Concludam igitur huiusmodi amorẽ esse fragile, cũ sit amor eius qui amat ob propriam utilitatem ac dulcedinẽ. Explicemus tamen eius excellentias. Nam etiam si ipse fragilis sit, nihilominus ad duo plurimũ utilis est. Primũ, q̃ is qui il. ù possidet, facile

*Ameris  
in Deũ sã-  
sitiui pro-  
prietates.*

*Amoris  
sensitiui  
utilitas.*



Poterit à se abijcere prædictas maculas, & rerum vanarum amorem. Secundum, quòd talis proximè dispositus erit, vt multos producat actus sublimioris amoris (de quo statim locuturi sumus) (vbi ad illius cognitionem peruenerit.

Alius est amor sublimior, ad què nonnulli peruenerint, si eius habuissent notitiam, & quantò amplius quis de eo obtinuerit, tantò eius anima maioris erit perfectionis. Hùc amorem magis describi conuenit verbis quæ declarent quid nos facere expediat, vt illum acquirere, ac retinere valeamus, quàm dulcibus verbis, quæ suauitatem, ad modicum tempus inducant. Non quòd significare velim amorem ad Deum crassis, quibus utimur, verbis exprimi posse, sed quòd certum sit, eum qui fuerit assecutus amorem qui verbis exprimitur, subleuandum à dulci amatore ad illum quem humana vires explicare nequeunt. Quædam autem huius amoris nunc trademus. Primū autem quid sit. Et quantum ex sacro

*Amor  
perfectus  
in Deum  
verbis  
exprimi  
nō potest.*

Euan-

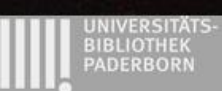


TERTIAE PARTIS. 191

Evangelio vnà cum sanctis doctori-  
 bus colligere licet, dicimus esse op<sup>o</sup>  
 quoddam, vel actum quem producit  
 voluntas, fortiter interdumque cum  
 dulcedine, diligendo, seu cupiendo  
 ut Deus sit, id quod est, possideat tā-  
 tam gloriam, tantumque dominum,  
 ac potentatum, quātum re vera pos-  
 sidet super nos, & super omnia, &  
 quantum sibi ipsi habet: rursumque  
 ut quicquid est vel esse potest, amet  
 ipsum, seruiat ipsi ac glorificet, ob  
 solam eius infinitam bonitatem &  
 dignitatem, & quatenus eius ma-  
 iestatis excellētia exigit, ut totis vi-  
 ribus id agamus. Hæc verba profun-  
 da sunt intelligentiæ, in quibus de-  
 bet Indies frequentissimè meditari  
 quisquis verè amat, ut recogitet quis  
 sit Deus, & de hoc delectetur, rursū  
 ut recogitet quantam habeat gloriā,  
 quam vniuersale super omnes nos  
 dominium, & de hoc gaudeat quem  
 admodum gaudere solemus de no-  
 strorum amicorum dignitate aut  
 dominio. Adhæc optemus ut quic-  
 quid est in rerum natura, ipsi obse-

*Amor  
 perfectus  
 in Deum  
 quid sit.*

*Dei per-  
 fectè a-  
 mātū quid  
 quotidie  
 cogitan-  
 dum*





*Amandus  
est Deus  
solū quia  
Deus est,  
& prop-  
ter ipsum  
causa.*

quatur, eum amet, id mille modis  
cupiendo, ac centies millies procu-  
rādo. Præterea mētis discursu mille  
modos gloriæ, magnitudinis, & ob-  
sequij quæ Deo debentur, meditādo,  
vt ei omnes illos optemus, atque hæc  
omnia quia Deus est, & ob solā eius  
bonitatem. Nam id ostendit omnis  
æquitas, quòd tantum dominum a-  
mare debeamus modo excellentissi-  
mo qui excogitari potest. Cū ergo  
nullus sit finis sublimior quàm ipse-  
met Deus, qui dicitur, & est omniū  
principiū ac finis, consequitur quod  
amari debeat, non potissimū ob id  
quòd ab eo recipimus aut expecta-  
mus, sed propter ipsummet, qui est  
infinite amabilis. Hoc inquam volo,  
quod plurimū annotandum est, vt  
voluntatem nostram ita assuefacia-  
mus, quod & nos præsentiamus, vt  
moueatur ad amandum, vtque dele-  
ctetur in gloria ac diuinijs Dei sui,  
non quòd dulcedinem percipiat ex  
eius amore, neque ob dona, quæ vel  
ab eo percepit, vel in posteram spe-  
rat percipere, sed vt his veluti obli-  
gationi



uioni traditis, amet illum tanquam dignissimum qui habeat omnes voluntates angelicas, & humanas in hoc occupatas, vt velint, ac delectentur quòd illa maiestas habeat omne bonum quod habet, etiam si nihil inde ad nos rediret, quanquam sanè tantò amplius ad nos redibit, quantò magis ipsum sine proprij boni nostri intuitu amauerimus. Porro hic sanctus amor initium habet, progressum ac perfectionem. Et quanquam initio non magna sui signa edat, quæ in anima sentiantur, est tamen etiam tunc maximi pretij, dabitque sui indicia post paucos dies, vbi incrementa assumere coeperit. Huius amoris experimentum certumque indicium est, quan-

*Amoris  
sancti &  
perfecti  
tres gra-  
dus.*

*Amoris  
verae  
perfecti  
indicia.*



tribuat, præbetque ipsi animum ut diligentius ei seruiat. Castigatione non terretur, sed ipsam eo amore suscipit, quem expetit pia ac regia manus inferentis. Non supplicat, aut postulat attractus desiderio, aut suavitate petiti beneficij, sed ut anima sua virtutibus ditata viribus augeatur, quod ipsi Domino, qui ea præstat beneficia, diligentius ac feruentius seruiat. Non indignatur quod interdum videat se consolationibus desertum, dolens tamen si quippiam in ipso sit, quo tantæ maiestatis oculos offenderit, atque a deo sit ab eo separatus. Non postulat, ob id sibi ignosci, quod pœnam euadat, aut perditam gratiam seu virtutes, vel ius ad gloriam recuperet, sed quo anima eius, accepta venia, sit Deo grator, illumque amet, ac pura seruiat summo Deo suo creatori. Non habet qui eiusmodi est, ullam affectionem, quæ cor aliorum trahat. Non meminit, neque aduertit vtrum homines de eo cogitent. Non dolet, cum aduertit se nullo in pretio haberi.

Fugit

*Amoris  
in Deum  
perfecti  
seruentes  
effectus.*



Fugit, ac tristatur, de exhibitis sibi honoribus, metuens ne sibi impedimento sint ad humilitatem. Gaudet de bono & honoribus aliorum, existimans quòd illis tanquam fortioribus, etiam honores erunt auxilio, ut feruentius Deo seruiant, cupientes absque vlla vanitatis fictione, ut alij à se bonorum operum exemplū sumant. Qui talis est, omnia habet, & nihil habet, omnibus sese submittit, & omnes ei seruiunt: omnem fugit suauitatem, & nihil sentit nisi quod ipsi suaue est. In Deo summo quem amat, cognoscit quicquid ipsi faciendum, dicendum aut cogitandum est, idque propter illum solum facit, dicit aut cogitat. Beatus est qui sic amat: huiusmodi enim viuens nō est is qui viuit, sed Christus est qui in eo viuit, dans illi ut vita diuina viuat. Hic se amando, non se ipsum amat, sed amat altissimum, cuius amore quoduis bonū desiderat. Quoniam autem exemplis res apertius exprimitur, operæpretium erit, ut vnum hic proponamus, ex quo, quan-

Galat. 2.

G 7 tum



*Exemplū  
amoris  
perfecti.*

tūm possibile est, conspicerē possi-  
mus, quando Deum modo supradit-  
cto amamus. Sit quispiam filius pa-  
trem habens virum admodum pro-  
bum, sed quo ad temporalia paupe-  
rem, & obsequio egentem, à quo fi-  
lius nihil bonorum expectat, nec eo  
egeat, ac seruit hic filius patri, in tā-  
tum vt omne gaudiū ac delectatio-  
nē ipsi cupiat, potius quā sibi, ma-  
gisque gaudet in patre delectari, quā  
in seipso, & omnia honorem & gau-  
dium spectantia, quæ facit aut quæ  
ipsi offeruntur, in tantum gaudet  
quòd offeruntur, quantum putat pa-  
trem inde gauisurum: atque ediuers-  
o ex occurrentibus sibi afflictioni-  
bus, magis affligitur, ob dolorem  
quem inde concipiet pater, quā ob  
suam ipsius pœnam. Ita vt dum hic  
filius ægrotat, maiorem pœnam su-  
stinet, ob afflictionem & dolorem  
quem videt patrem perpetientem,  
videndo filium ægrotantem, quā  
ex suo ipsius dolore: cumque redit  
sanitas, magis gaudet de gaudio,  
quod inde concipit pater, quā de  
ipsa



ipsa sua sanitate. Pari modo in rebus  
 coram mundo adferentibus honorē  
 quemadmodum sunt præstita à se  
 stratagemata egregia militiæ, aut sci-  
 entia, cupit ea cum laude peragere,  
 ob id quòd pater hæc prospicit, & de  
 his gaudet, magis quàm ob suum i-  
 psius honorem: atq; è diuerso si hæc  
 non debitè exequeretur, poenam in-  
 de perciperet, magis ex eo quòd pa-  
 ter tristaretur, quàm ob sui vitupe-  
 rium. Omnem hanc voluntatem &  
 amorem habet hic filius erga pa-  
 trem, prouidens ipsi in omnibus  
 quæ illi necessaria sunt, non alio  
 intuitu, quàm ob magnum amo-  
 rem, quem ab infantia habet erga  
 patrem suum. Hoc exemplum debe-  
 ret indies frequenter animo reuol-  
 uere, saltem ad duos aut tres menses,  
 is qui Deo seruire incipit. Nam in  
 eo declaratur, quantum nostro ser-  
 uito proposito, modus amoris veræ a-  
 micitiæ, non propriū venātis cōmo-  
 dum, quē nos seruare cōuenit. Pater  
 noster æternus est Deus, nos autem  
 eius filij ex magnifico ipsius dono.

Hic

*Accom-  
 modatio  
 exempli  
 amoris  
 perfecti*



Hic nostris bonis non eget, nos verò eius bonis carere non possumus: modo longè diuerso ab illo patre cum eius filio. Nam ibi pater egenserat, filius verò eius protector, atque ob id tantò magis æstimandus erat illi filij ad patrem amor. Nos ergo gaudemus, quòd tanta sit æterni patris nostri maiestas, vt nostri nequaquã egeat cognoscentes longè maiorem esse nostram ad ipsum obligationem, quàm illius filij ad patrem suum, sit noster amor saltem sicut illius filij, nostramque animam eò subigamus, donec gaudium nullum sentiat de omni bono quod agimus vel expectamus, nisi quatenus intelligimus Deo per hoc præstari obsequium. Et quicquid egerimus fiat magno cū gaudio, eo quod existimamus & re vera ita est, quòd maiestas illa id gratum habet, & omnis dolor, quem ex peccati infirmitate sentimus, sit ob id quod est contra illius voluntatem. Attestatur autem propheta in psalmis gaudere Deum ex nostro obsequio. *Beneplacitum est*, inquit, *domi-*



domino in populo suo, & Exultationes  
 Dei in gutture eorum. Et quòd ex pec-  
 cato nostro veluti dolens se habeat,  
 ostendit scriptura dicens: *Pœnitet  
 me fecisse hominem*. Aduertendum  
 nunc est, quòd si aduersarius humani  
 generis seruos Dei impugnare solet,  
 quacunq; in virtute videt eos velle  
 proficere, longè amplius eos impe-  
 tet, dum eos cõspexerit venari sum-  
 mum hunc amorem, de quo dixim⁹.  
 Inter varias autem impugnationes,  
 ab vna admodum secreta, sed pluri-  
 mum damni inferente, plurimi sunt  
 oppugnati, de qua nunc mihi dicen-  
 dum est, nempe tepiditate & animi  
 refrixione, quam nonnulli sentiunt  
 dum cogitant, audiunt aut legunt i-  
 ipsum rei apicem seu caput, in quo  
 consistit summus hic amor, nempe  
 vt desideretur ipsius Dei esse, gloria,  
 & omne bonũ eius, propter ipsum  
 met Deum. Expedi autem vt duo  
 circa hæc consideremus. Primum,  
 quid sit quod rem tam sublimem te-  
 pefacere possit, aut ad algorem de-  
 ducere, cum sit diuinus calor. Secun-

dum

Gen. 6.  
 Deũ per-  
 fectè vo-  
 lentibus  
 amare,  
 Demon  
 multũ in-  
 modũ in-  
 sidiatur.

Tepiditas  
 primus  
 demonis  
 impetus  
 imperfe-  
 ctè Deum  
 volentes  
 amare.

Duo con-  
 tra te-  
 piditatem  
 considerã-  
 da.



*Simile.*

dum, quod sit huic malo remedium  
 adhibendum. Quod primum est, hac  
 similitudine ostendemus. Nam si in-  
 ducti ad videndum rem aliquā ma-  
 ximi pretij ex defectu nostræ cog-  
 nitionis res illa iam proposita no-  
 bis videatur vilis esse, aut modicæ  
 æstimationis, experimur indubiè  
 frigescere appetitum, quo illam vi-  
 dere cupiebamus, etiam si in reive-  
 ritate eius sit pretij, cuius nobis fue-  
 rat prædicata. Id ipsum sanè nonnul-  
 lis frequenter accidit in hoc ad Deū  
 amore, dum & parum rem percipi-  
 unt, & aduersarius illos impetit,  
 quod præsertim ijs cōtingit, qui sua-  
 uitate ac dulcedine, quam hic amor  
 secum adferre solet, præuenti non  
 sunt: qui audientes hunc amorem in  
 hoc consistere, vt cupiamus, & intus  
 in nobis sentiamus complacentiam,  
 ex omni bono & gloria quæ in Deo  
 sunt, vt hoc ipso capite dictum est,  
 frigescunt, existimantes operationē  
 hanc non ad eò sublimem esse, sed  
 iudicant alias esse, aut haberi posse  
 sublimiores, tam corporales quam  
 spiri-



spirituales, imaginantes nonnulla,  
 quæ sibi maioris esse pretij iudican-  
 tur, quodque illas deceret tanti Dei *Temporis in*  
 ac domini seruos operari, utpote o- *amando*  
 pera magnæ fortitudinis corporalis, *quæ causa*  
 veluti turrim ingentem vnico impe- *fit?*  
 tu diruere, aut vno gladij ictu decem  
 cataphractos milites descindere.  
 Rursum magnum scientiæ signum, vt  
 si quis omnes ethnicos, adhibita li-  
 cet ab illis omni mundana scientia,  
 elingues redderet: aut alia quæuis  
 magna opera, quæ in mundo magnæ  
 sunt admirationi, qualia sunt ingens  
 contemplatio, miracula operari, aut  
 prophetare, quæq; ab ijs qui ita op-  
 pugnantur, aut têtantur, maioris excel-  
 lentiæ iudicantur, quàm animam sub-  
 leuare, vt gaudeat in Deo esse omne  
 bonum, & gloriam, quæ habet, ac  
 proinde tepescunt in dirigendo  
 quicquid ipsis in hac vita faciendum  
 est, ad hoc duntaxat vt hunc assequã-  
 tur amorem qui in eorum oculis nõ  
 videtur admodum sublimis, quan-  
 quam talem esse credant, eo quod sa-  
 cra scriptura id asserat, & propemo-  
 dura



dum de Deo admirantur, quod hunc  
amorem præferat omnibus quæ fi-  
unt, aut fieri possunt. Est autem ad-  
uertendum, quòd quemadmodum  
appetitus rerum nociuarum, & nau-  
seabundarum, vt plurimum ex eadē  
radice ægroto proueniunt, vtpote ex  
palati infectione seu corruptione: ita  
quoque de eo contigit, qui magni  
æstimat signa illa magnæ fortitudi-  
nis corporalis, aut scientiæ, & simi-  
lium. Illum autem Dei amorem, de  
quo diximus, videtur existimare nõ  
esse tanti pretij, id enim prouenit ex  
eo, quòd animæ palatum sit infectū,  
quemadmodum etiam quarto primę  
partis documento dictum est: adiū-  
cta simul, vt diximus aduersarij op-  
pugnatione. Non tamen ob id, vilior  
est bonus cibus, quàm malus, ne-  
que Dei amor minus præstans cate-  
ris omnibus operibus, sed lògè præ-  
stantior. Huiusmodi nihilominus  
refrigescētia, ijs qui adhuc sunt fra-  
giles, non parum adfert nocuenti:  
neque enim vel operis magnitudo  
eos inuitat, cum illam non percipi-  
ant.



ant: neq; rei gustus vires eistribuit  
 & hinc atque illinc prouenit, vt in  
 opere vires deficient. Aequum est  
 igitur, imò & necessarium, vt tanto  
 medeamur incommodo. Cognita i-  
 raque huius temporis causa, viden-  
 dum est, quod sit adhibendum huic  
 malo remedium. Primum ergo &  
 communissimum remedium ad cu-  
 randum hoc malum est, prouidere  
 vt sanetur corruptus appetitus, vt  
 prædicto quarto documento dixi-  
 mus: statimque perspicient hi qui  
 prædictum patiebantur teporem,  
 priora illa opera, quæ ipsi admiran-  
 da iudicabant, admodum abiecta ef-  
 se si ad Dei amorem illa conferas. I-  
 stud nos docet D. Paulus, qui cū sanū  
 haberet palatum, scribens ad Corin-  
 thios, dicit, ac iudicat cætera æqua-  
 lia, aut maiora prædictis, opera, abs-  
 que amore nullius esse pretij. *Si lin-*  
*guis, inquit, hominum loquar & ange-*  
*lorum, & si distribuero in cibos paupe-*  
*rum omnes facultates meas, & si tra-*  
*didero corpus meū ita vt ardeat, cha-*  
*ritatem autem non habuero, nihil sū,*  
 nihil

Remediū  
 aduersus  
 teporem  
 animi.

1. Cor. 1. 3.



*Amor  
Dei om-  
nium præ-  
cipuum.*

*Libertas  
arbitrij,  
& eius  
vis.*

*nihil mihi prodest*, neque magnæ de-  
bent hæc haberi æstimationis. Ac  
deinde post hæc omnia loquens de  
sublimibus operibus, seu virtutib<sup>9</sup>,  
asserit omnibus præeminere chari-  
tatem. Id ipsum dixit ipse Dei filius  
Dominus noster, quemadmodum in  
nitio huius capituli scriptum est, ma-  
nifestum est igitur amorem, omnium  
operum esse præcipuum cum absque  
ipso cætera omnia nihil sint. Et sanè  
absque longiori probatione nobis  
satis esse deberet, quòd æterna Dei  
sapientia, quæ errare nequit, istud  
vult ac eligit, nobisque facere præci-  
pit, præ omnibus quæ seu in cælo  
seu in terra fieri possunt. Attamen de  
remedio magis singulari prospiciën-  
tes, quod de inexplicabili huius o-  
peris, quod est amare Deum, magni-  
tudine quippiam sentire faciat, ex-  
pedit meo iudicio, vt id in hunc mo-  
dum declaremus. Manifestissimè  
verum est, nobilissimum quod Deus  
in nobis collocavit ad operandum  
esse liberum arbitrium, quo liberè  
quiduis operamur. Huius itaque o-  
pera-



peratio erit nobilissima quæ à nobis fieri potest in hac vita, nempe ut bonum aliquid esse cognoscentes, illud amemus. Est tamen aduertendum quòd & nos & simul nostrum liberum arbitrium parum admodum sumus. Si ergo illud sublimè reddere cupimus, ut opus eius magni sit pretij, non aliud est medium, quàm ut uniatur, ac fortissimè conglutinetur voluntati, quæ infinitæ est excellentiæ, eoque modo ipsum illi coniungamus, ut ad aliud nihil feratur, nisi quod infinita illa voluntas voluerit: tum enim ipsum velle nostri fragilis arbitrij erit infiniti valoris ac sublimitatis, cum relicto suo velle, habet velle illius infinitæ voluntatis, quæ Dei est: ille enim semper vult, amat, & gaudet ob infinitum bonum quod habet. Vult præterea multas ob causas, ut hoc ipsum velimus quod ipse tantopere cupit & amat. Primum, ob solam suam bonitatem, qua voluit ut abiectum nostrum arbitrium in tantam sublimaretur nobilitatem, ut haberet

*Voluntas  
diuina  
nostri ar-  
bitrij est  
nobilitas  
& amo-  
ris regula.*

ret



ret velle infiniti valoris, vt dictum est. Secundum, quia cum nos ad tantum bonum creauerit, æquum est vt aliquod ipsi præstemus obsequium. Quod autem erit obsequium quod ei præstare poterimus cum illa maiestas nullo nostro egeat obsequio, etiam si maximum sit, quod imaginari possit aut cogitari. Dicimus quòd, ne ociosi simus, cum Deus nullo egeat, nec maius bonum habere possit quàm nunc habeat, æquum est, vt tãquam obsequiosi serui qui gaudent de bono Domini sui, in hoc tota vita occupemur, vt de bono & gloria ipsius Dei gaudeamus, & certè facile quisque videbit admodum æquum esse, remque maximam, vt omnia tam cælestia quàm terrestria, ceteris omnib<sup>9</sup> omissis, in hoc sèper occupentur, vt gaudeant de bono & gloria quibus Deus infinitè plenus est. Tertium item propter quod voluit Deus nostram voluntatem adiungi ac vniri ei quod præ omnibus ipse cupit est, eò quòd iustissimum sit, vt iam adhuc in terra positi quærere

inci-



Incipiamus voluntatem illam infi-  
 nitam à cuius adimpletione proue-  
 nit perpetua illa beatitudo, quam in  
 caelis expectamus, quam iam in ter-  
 ra possidere incipit is qui huiusmo-  
 di ducitur amore: vt enim asserunt  
 theologi *gloria est gratia consumma-  
 ta*, hoc est, gloria est, charitatem hanc *Charitati  
 respondet  
 gloria.*  
 in perfectione possidere, atque ita  
 hic inchoatur, & in caelis perficitur.  
 Operæ pretium autem erit istud ape-  
 rire declarando quonam pacto in  
 hoc amore perficiatur gloria illa  
 caelestis, quod etiam principali no-  
 stræ intentioni subseruiet, nempe vt  
 huius amoris, de quo loquimur, ex-  
 cellentia demonstretur. Ad quod  
 annotandum erit, quod, etiam dili-  
 gentissimè relegendum est: quod om-  
 ne nostrum gaudium ex adimple-  
 tione nostræ voluntatis prouenit. Et  
 quantò magis nostra voluntas ali-  
 quid desiderat, quântoq; perfecti<sup>9</sup> ad-  
 impletur q; desiderat, tantò mai<sup>9</sup> cōse- *caelestis  
 beatitudo*  
 quitur gaudiū. Ad hæc cōsideremus, *n quo po-  
 sua.*  
 quòd beatitudo, siue perfectum in  
 caelo gaudium, ex Dei visione pro-

H

uenit



uenit, qui ipso momento quo videtur, in vniuersis qui ipsum vident perfectissimam cognitionem infundit, quòd ille dignissimus sit, qui bonum & gloriam infinitam habeat. Nam vt primum vident ipsum, omnes sunt sapientes ac prudentes, vt videat quisque quid sibi conueniat: cui cognitioni simul adiungitur ipsius Dei amor super omnia creata, vnà cum ineffabili desiderio, vt ipse possideat omne illud bonum & gloriam quibus dignus est: quod desiderium intensissimamque voluntatem cuiusque semper clara visio consequitur, qua nouerunt, aperteque videt illud suum desiderium longè perfectius adimpleri, quàm ipsi valeat comprehendere. Videt siquidè ac intelligunt Deum ipsum què tantoperè amat tanto bono & gloria decoratum, vt ob illius infinitatem, nec ipsi valeat perfectè intelligere, nec illi valeat defectus aut augmentum accedere gloriæ. Rursum tanto maius esse cuiusque gaudium, vt dictum est, quàm maius est desiderium, quantoque perfectius adimpletur.



pletur. Hic autem aperitur amplitudo gloriæ cuiusque beati, cum tam sublimi modo compleatur ipsorum desiderium, quo nullum potest esse excelsius: porrò desiderium illud est infiniti boni ipsius Dei, cuius maiori tenentur amore ac desiderio quam propriæ, quæ ipsis competit, gloriæ. O verè beatum illum qui in terra Dei esse, ac gloriam intima voluntate amauerit, & contemplatus fuerit, cum eo peruenturus sit, ut suum desiderium tam sublimi modo videat in cælo adimpletum. Quisnam est qui imaginari possit quantum suæ gloriæ hic dominus, sine eiusdem in se diminutione, tribuet ei qui in terra habitans, nihil aliud optauerit, nisi gloriam ac magnitudinem, quam maiestas illa possidet? Hæc omnia declarant id quod habet D. Paulus:

*Neque oculus vidit neque auris audiuit, nec in cor hominis ascendit gloria magnitudo, quam præparauit Deus his, qui diligunt illum.* 1. Cor. 2. Hoc autem dicit, eò quòd nemo concipere possit, quàm intimè hi, qui Deum hic



amarunt, optent in cœlo, velintque bonum quod Deus possidet & quàm sublimi modo in ipsis adimpleatur hoc desiderium, quantumque sit gaudium, tum de hoc tum de illo. Manifestum igitur est quantæ sit excellentiæ opus hoc amoris Dei, quanquam nec lingua sit, nec calamus qui ad plenum illud explicare valeat, quantum in se est. Prouisum etiam est de remedio tepiditati, quæ nouis in hac militia tyronibus posset occurrere, cum non tepiditas certè, sed potius diuini amoris incœdium subintrare deberet cor nostrum, non solum quoties de sancto hoc amore cogitamus, aut illum nominari audimus, verùm etiam quoties aliquid facimus aut cogitamus, quod nobis auxilio esse potest, quo ad illum disponamur, quemadmodum est quicquid ad nostram doctrinam conscribitur. Quis ergo iam declarauerimus, quisnam sit eximius ille Dei amor ad quem nati sumus, operæpretium erit, ut iâ tractemus, quantum aut quoties in hoc amore nos occupare debeamus.

Et



Et quanquam breuiter dari possit *Quanti sit*  
 responsio, quòd semper, aut innu- *amor in*  
 meris, eadem etiam hora vicibus, si *Deum.*  
 fieri possit: attamen quo viuidius  
 sentire valeamus, quàm continuè sic  
 amare deberemus, expedit vt aduer-  
 tamus quòd si commendanda est cõ-  
 mutatio, qua quis vnus horæ labo-  
 rem subiret, aut daret modicum nũ-  
 mum argentum in redemptionem  
 mille hominum à Mauris captiuato-  
 rum, absque vlla comparatione me-  
 lius collocatum haberi debet, vt idẽ  
 aut alius quiuis homo mortem susti-  
 neat, imò & mortes innumeras, vt a-  
 lius quispiam vel minimo temporis  
 spatio Deũ amet, si absque illa mor-  
 tis seu mortium perpeffione haberi  
 non possit ille amor, vel illo breui  
 temporis spatio, idque adedò verum  
 est, vt non solum hoc locum habeat,  
 dum is qui sic breui illo temporis  
 spatio Deum amat, per eum amorem  
 coelestem nancisceretur gloriam:  
 verum etiam si certi essemus, ipsum  
 alijs varijs in Deum obsequijs, absq;  
 illo breui temporis amore gloriam



obtenturum: quod hinc ostendi potest. Nam maius bonum in se habet breuis ille amor, quàm mali sit in omni tolerato dolore eius, qui etiam millies mortem oppeteret. Præterea incomparabiliter adhuc maius erit bonum, si consideremus quod breui illi amor debetur augmentum gratiæ, ac proinde etiam augmentum perpetui amoris cum gloria cælesti.

*Amoris  
præmium.*

Quantum autem illud sit bonum, cognoscere poterit, qui intellexerit quanta sit diuini amoris magnitudo. Hoc autem cognito, clariùs elucet quòd semper aut innumeris vicibus, adeò sublimem operationem operari debemus, vt hic quod nostrum est agentes, viribus crescamus ad operationem in cælo: vbi qui gloriam consecuti sunt, tantò sublimiùs amant, quãtò in terris magis amarunt. Quod si excelsum hunc Deum innumeris vicibus amare debemus, eò quòd inæstimabilis bonitatis sit hic

*Negligentia  
humana.*

actus amoris: nunc conuertamus nos vt nostram consideremus negligentiam ac malitiam, & videamus quã

ama-



amare deflere deberemus omne vitæ  
nostræ momentum, quod absq; hoc  
amore pertransijt. Rursum quanto  
adhuc amarius deflere deberemus  
quicquid nos ab hoc amore disjunctum  
est, cuiusmodi est peccatum: quod  
si mortale sit, inimicus es capitalis,  
ac penitus huic amori contrarius:  
si verò veniale, teporem ac remora-  
ram tantò bono inducit. Ad hæc ad-  
uertamus quanta sit dignum repre-  
hensione, si non intimè gaudeamus  
de omni eo, quòd ad hoc bonum nos  
potest promouere: cuiusmodi sunt  
iniuriæ, vilipensiones, & quæuis per-  
secutiones. Atque è diuerso, si non  
summè doleamus quoties huic bono  
aliquod nobis præstetur impedimè-  
tum, puta humani fauores, & quæ-  
uis delectatio, aut complacentia  
temporalis. Sanè tam reprehensibi-

*Impedimèta cha-  
ritatis.*

le est nos non gaudere siue dolere  
de his quæ iam diximus, quantò as-  
perius esset, millies mortem sustine-  
re, quàm iniurias seu persecutio-  
nes quas humana malitia solet  
inferre: aut tristitias, quas sentire



possemus, dum humanos fauores aut  
alia, quæ delectationes nobis adfer-  
re solent, fugeremus. Rursum ne in  
tam præclaro itinere quippiam no-  
bis impedimento sit, annotandum  
est, quòd si interdum ob debilitatem  
corporis; aut quia nondum in anima  
tantam virtutem consecuti sumus,  
quanta esset necessaria ad toleran-  
das aduersitates necesse fuerit fuge-  
re persecutiones, eorumque socie-  
tates qui nos malis afficiunt; aut pro-  
curare vel suscipere nonnulla deli-  
cata seu sapida, vt id faciamus inten-  
tione actuali, euitandi maiora mala,  
plurimumq; eo ipso dolentes, quòd  
fugiendo aduersa recedamus ab eo,  
quod nos promouere posset ad tan-  
tum bonum, quantus est Dei amor;  
quodque illa delectabilia assumen-  
tes omittamus illa aspera, ad quæ ob  
nostræ negligentia malitiam obli-  
gamur. Deberemus quoque id ipsum  
facere cum humili ad Deum ac Do-  
minum nostrum prece, qua suppli-  
ces ab eo peteremus, vt virtutem in  
corpore & anima nostra roboraret,  
quo



quo acceptis viribus ad resistendum  
 fragilitati, ob quam ex defectu no-  
 stræ virtutis necessarium nobis est  
 fugere huiusmodi persecutiones,  
 aut quæ delectabilia sunt suscipere,  
 absque vlllo impedimento dispona-  
 mur, vt dictum est, ad excelsum ipsi-  
 amorem. Vt autem clariùs cognos-  
 camus quanta reprehensione dignæ  
 sint negligentia, quibus ab hoc pre-  
 cioso amore deficimus, non parum  
 proderit videre & annotare secun-  
 dum caput secundæ partis, nempe de  
 nostri ipsorum odio, quod fundamé-  
 tū est ac primaria dispositio ad Dei  
 amorem. Itaque amore Dei, rursus  
 dico, amore Dei, recogitemus ac pō-  
 deremus. Et quia non sunt nobis in  
 terris bilances, quibus id continuè  
 ponderari valeat, petamus à Deo, vt  
 de cælo nobis prouideat: faxitque  
 Dominus ne vnquam fatigetur vita  
 nostra ab hac re pensitanda. Ex om-  
 nibus his notandum est quantæ sit  
 dementiæ, non procurare excelsam  
 in cælis gloriam, cū illius gloriæ  
 sublimitas amoris amaritudini de-

*Oratione  
 charitas  
 rimatur.*



*Charitas  
est obliga-  
tio.*

beatur. Quòd etiam si nobis curæ non esset magnitudo gloriæ, quæ nobis destinatur, plurimum tamen obligati sumus curare, vt assequamur magnitudinẽ amoris: quò facti gloriosi, semper amaremus eum, qui dignissimus est ab omnibus summè amari. Vt autem videamus quomodo frequenter amare valeamus, potissimum cum deserit nos ille gustus siue dulcedo, quæ solet ex se ad amandum incitare: huic malo remedium adfertur sexto documento, vbi ostenditur concessum nobis esse à Deo, vt possimus hoc vel illud velle quoties libet. Ex his omnibus aduertat prudens Christi seruus, quantã faciamus iacturã, eamq; irrecuperabilẽ, quotquot temporum momentis Deum amare possimus, & illud omittimus. Quod si dolendum est dum quis sua negligentia magnarum dignitatum aut terrenorum thesaurorum facit iacturam: quantò tristius est (cum lōgè maior sit iactura) omittere, vel ad vnicum momentum amare Deũ, etiam si nullum concurrat peccatũ.

*Neglecte  
charitatis  
iactura.*

Ad-



Aduertamus quòd peritissimus etiam artifex, nullum facit lucrum, nisi dum in suo operatur artificio: & ita nec Dei seruus fit locupletior in amore, nisi dum speciales producit actus ipsius amoris. Consideratis his quæ iam dicta sunt, de hoc tam sublimi amore, quisque meritò scire cupiet quam rationem habebimus aut quidnam agemus vt illum obtineamus. Priusquam autem hoc dicatur aut aperiat, animaduertem⁹ multos in hoc errasse, quòd putantes negotium compendio perficere, statim in exordio voluerunt plenè in Dei amore exerceri, non præmissa ad hoc sufficienti præparatione. Siquidem illum intuendo, aut aliquid de eius magnitudine subodorando, visus est illis tantæ amoenitatis hortus: vt, non considerantes, nec ingressi inter quod ad talem amorem præscribit sacrum Euangelium, de quo in hoc tractatu dictum est, non per ostium ingredi, sed aliundè insilire voluerint, dumque sibi non prospicerent, inuenerunt se deuiantes,

*Via ad  
charitas.*



tes, & absque vlllo itinere. Potens quidem est Deus, vt quemcunq; voluerit vnico saltu in editissimo loco constituat, metuendum est tamen ei qui insilijt, eò quod interdum putabit se à Deo ductum esse, cùm sua tantum præsumptione ductus sit: quem admodum de eo fieri existimamus, qui, relicta via euangelica, statim vult in huius sublimis amoris terminos insilire. Neque hoc tamè volumus, vt qui ad hunc excelsum amorem se præparant, initio illum penitus deserant, sed ne in exordio ita se totos in illud proijciant, vt obliuiscantur præparationis ac itineris euangelici, quod filius Dei nobis tradidit. Tantò enim certior erit præparatio, quãto sublimiùs se quis in Dei amore collocauerit, per exercitia quæ nobis tradidit euangelium, & iam dicta sunt esse ad illum amorem necessaria. Debet itaq; humilis seruus, qui tam pretiosum liquorem in anima sua excipere nititur, quò suauitate gloriæ excelsum Deum suum glorificet, multis diebus

*Fugiendus  
amor sui.*



bus primum se exercere in his quæ  
 supra scripta sunt, & præ omnibus  
 ut à seipso sese extricet. Vbi autem  
 ritè, aut sufficienter saltem, in eo se  
 exercitatum viderit: si Deus ac Do-  
 minus noster in benedictionibus  
 dulcedinis succurrerit, magno erunt  
 ei auxilio, ut cum facilitate amet.  
 Quod si desit, aut etiam dum sese of-  
 fert hæc suauitas, industriè illi ope-  
 randum est in hunc modum. Breui-  
 bus in memoriam reducat quæ grã-  
 de sit bonum & gloria quam Deus  
 habet, considerando illum ut opti-  
 mum, & dignissimum, ut de eius bo-  
 no omnes gaudeant: statimque incli-  
 net voluntatem ut id cupiat, & de  
 tâto bono Dei sui gaudeat, persistat-  
 que in eo velle quantum potuerit.  
 Quod si aliquantum in hoc distra-  
 ctus aut tepesæctus fuerit, rursus  
 statim ad eundem modum se cõuer-  
 tat: & ita quantum sibi fuerit, possi-  
 bile, non omittat producere actus,  
 quibus cupiat seu amet bonum illud  
 quod habet Deus, & in animo fre-  
 quentissimè gaudio exiliat, confide-

*Exerciti-  
 tio ad  
 charitatè*



*Amoris  
actus vt  
existant.*

rans Deum infinitis bonis plenissimum. Ex magna autem huius exercitij continuatione, necessum est vt ad excessum amorem subleuetur. Nec aliud est frequenter amoris actus producere, quàm si quis eadem hora referri audeat plurima sui singularis amici stratagemata, aut exhibitos ei honores eximios, & de quolibet eorum gaudeat: quodlibet illorū gaudiorum, ex affectu ad illū procedentium, dicitur actus amoris. Cum ergo Dei honor & gloria sint infinita, & infinita excellētis, similiter quicquid agit aut creat, & horū quodlibet singularem eius referat dignitatem ac honorem: neque sufficiant vniuersa vitæ nostræ momenta, vt illas audiamus aut consideremus, debem⁹ saltē illas sub nomine boni & gloriæ infinitæ accumulare, & voluntatis actus producere, inclinando eam vt cupiat, & de hoc omnibus vitæ nostræ momentis gaudeat, cum hoc illi longè magis quàm vlli alij amico debeamus, cum ex magnifica quoque eius beneficentia tanta pars glo-



glorię eius in nos resultet. Possit autem quis ad eum se in his actibus exercere (etiam si desit illa dulcedo quam appellant deuotionem) ut in omni loco & in omni negotio frequenter Deum amaret, non quęsit ad hoc loco secreto, aut noua sui sequestratione: quemadmodum indies contingere solet, quod gaudeat amicus dum audit recenter accidisse bonum alteri suo amico, qui de hoc subito gaudet, non quęrens aliud tempus, locum aut sequestrationem, unde eo gaudeat. Ad prædictos actus plurimum conducit, quod scriptum est secundo & sexto documentis, & capite de sui ipsius odio. Unde colligere licebit quonam modo debeant hi actus produci, quodque omne illud fieri debeat, eò quod dignissimus sit Deus, ut propter ipsum illud faciamus. Neque videri debet labor aut remoratio, ob ista recurrere ad prædicta documenta, nam ubi paucis diebus id actum fuerit, facile poterit quis operari, etiam ad ea non recur-



recurrens. Videbitur fortassis alicui  
 modus facilius quo perueniri possit  
 ad hunc amorem, si ille feruenter à  
 Deo petatur per modum orationis,  
 qui scriptus est capite de oratione,  
 vnà cum virtutum exercitijs, de qui-  
 bus iam diximus. Et si rectè inspiciat-  
 ur, propemodum idem est, attamen  
 breuiùs ac sublimius eum asseque-  
 tur is, qui vnà cum tali oratione sese  
 iuuare nouerit actibus sexti docu-  
 menti, quod & in oratione, & extra  
 illam contingere solet, quemadmo-  
 dum ibi declaratum est, & similiter  
 nono capite de quatuor animi affe-  
 ctibus. Nam in quolibet actu illorū  
 inuenitur nouum obsequium & au-  
 gmentum. Et cum interdum contin-  
 gat vt aliqui annitantur hos actus a-  
 mandī & cupiendi bonum & gloriā  
 Dei producere, omnesque suos actus  
 & motus in eius obsequium reduce-  
 re, inueniant tamen ad hoc volunta-  
 tem valde hebetem esse: vt huic ma-  
 lo remedium adferatur, credamus id  
 nobis prouenire, eò quòd desit san-  
 ctum nostri odium, quod nos redē-

*Actus a-  
 moris  
 quid im-  
 pediat.*

pro



prior noster docuit, de quo supra di-  
 ctum est partis secundæ capite secū-  
 do: aut quòd hæreat quispiam affe-  
 ctus ad rem aliquam terrenam, velu-  
 ti amor non necessariæ delectatio-  
 nis, aut affectus ad aliam personam  
 non rectè ordinatus. Qui ergo se ita  
 hebetem inuenerit, diligenter de-  
 bet in se huiusmodi defectum vel  
 affectum perquirere, illumque con-  
 trarijs actibus auferre, quemadmo-  
 dum capite sequenti dicitur, & mul-  
 tis antea locis dictum est. Neque e-  
 nim aliud est velle inclinare volun-  
 tatem vt producat actus amoris Dei  
 super omnia, non obtento priùs san-  
 cto ac pretioso sui odio, aut perma-  
 nente affectu ad aliud quippiam ter-  
 renum, seu quiduis aliud, quod dele-  
 ctationem adferat, in Deum actu, aut  
 saltem virtute non ordinatam, quã  
 malleo ea velle discindere quæ re-  
 quirunt nouaculam, aut cultrum,  
 vel ensem acutissimum. Certè volū-  
 tatem quæ producere habet actus  
 veri ac sinceri amoris, ad eò acutam  
 esse oportet, vt penetret quicquid  
 obie-



obiectum fuerit, donec ad Deū perueniat. Huiusmodi autem voluntas etiam in quiete & sine labore, mille imò lōgè plures amoris actus in die producet, quorum vel minimus tanti sit meriti, vt solus hominem ad excelsum in cœlis gloriæ gradum eleuare sufficiat. Et contrà qui per voluntatem modico inordinato amore, vt dictum est, hebetem aut obtusam, conatur erigere se, vt amoris actus producat, huic adeò difficile est amare, quam malleo diuidere: sublimitas enim perfecti amoris re adeò vilem & abiectam secum non patitur. Neque admirari debet quispiam, quòd ad hunc obtinendum amorem tanta hic ponatur circumspectio, dicēs multos illum obtinuisse, non adhibitis tot cautelis, neq; hac ratione seu methodo. Nā & si multi ipsum sint affecuti, priusquam hæc scriberentur, qui tamen rectè perpenderit, quid redemptor noster voluerit cū diceret vniuersam legem ab amore pendere, apertè percipiet neminem via communi illum esse

asse



affectum, absque his ipsis rationi-  
 bus quæ hîc scribuntur, quæ non a-  
 liæ sunt quàm quæ ex sacris literis e-  
 liciuntur, iuxta sanctorum doctorû,  
 quo ad hoc argumentum, declarati-  
 onē, quas Deus dominus noster sua  
 magnifica beneficētia parvis ac ma-  
 gnis suis electis manifestat, qua etiã  
 beneficentia dignata est eius boni-  
 tas disponere, vt paucis in modum  
 artis seu methodi nuncia vnum re-  
 ductæ iungerentur, scripto omnibus  
 proposita: vt in crescente nostra fra-  
 gilitate abundaret facilitas cognos-  
 cēdi, id quod nobis erat ad eò neces-  
 sarium. Quod si qui instent, asseren-  
 tes se hunc amorem affectos abs-  
 que his rationibus seu medijs, pro-  
 spiceant ne fortassis sit frigidus aut  
 debilis ille amor, de quo post huius  
 capituli initium dictum est: qui cū  
 patiatur varias secum inesse macu-  
 las, vt ibidem proponitur, non mi-  
 rum est si absque methodo par-  
 uoque labore obti-  
 neatur.



## CAPVT II.

*De amore qui proximo debetur, nēpe  
eo modo quo nos Christus amauit,  
& quo pacto cognoscatur nostrum  
amorem esse propter solum Deum,  
cū multi in hoc fallantur.*

**Q**uemadmodum caput de Dei amore post illa quæ præcesserant ponebatur, eò quòd ipsa ad eum assequendum erant accommodata: ita hoc caput vnà cum sequenti ponuntur post illud caput de Dei amore. Nam vt bonus sit amor quem habemus ad proximum, de quo hoc capite dicendum est, & quem ad nos ipsos habemus, de quo sequenti capite agetur, necessum est vt ab ipso Dei amore procedat. Pro his ergo quæ de proximi amore dicenda sunt, annotanda est quædam regula quæ potest operi cui libet applicari: nēpe quòd is qui Deo semper placere cupit, duo aduertere debet. Primum, quid ille nos velit agere: Secundum, quemadmodum velit vt hoc faciamus. Parum enim ageret qui face-

*Duo in a-  
mando  
proximo  
seruanda.*

ret



ret quod cupit Deus, nisi etiam eo modo faceret quo ille vult ut fiat. Excellentissimum opus quod vult ut operemur, est ut se amemus, & de se recogitemus: si tamen id non eo modo faceremus quo ipse fieri cupit, & quo priori capite declaratum est, non esset illi gratum, aut magna remuneratione dignum. Aliud huic simile opus, quod nos Deus agere cupit est, ut proximum amemus: sed quantumuis Deus id fieri exoptet, nisi illum amemus modo quo Deus id fieri cupit, non assequemur sublimia illa præmia eorum qui rectè amant, ut habet D. Gregorius. Nam etsi huic modo amandi non aduersetur sacra eloquia, quasi peccatum esse iudicent, ita tamen non fit per eum, quomodo Deus fieri cupit. Hoc est, inquit maiestas illa, præceptum meum, ut diligatis inuicem sicut dilexi vos. Expediit ergo ut aliquantulum aperiamus quo modo ille nos amauerit, ut intelligamus in quem modum velit ut proximum amemus. Amauit nos supremus hic Dominus, deducendo

*ut amandus proximus.*

do



do nos ad sublimem sui amorem, amavit nos inducendo ad toleranda huius mundi aduersa, nunquam laxando frenum ad vana huius seculi oblectamenta, supra id quod necessum foret ad corporis sustentatione: amavit nos moriens, vt daret nobis virtutes & gloriã. Et hoc amãdi modo fuit omniũ maximẽ amori dedit: inimicissimus autẽ omnis vani amoris, quo nũc amatores inuicẽ se prosequũtur forisq; ostẽdũt, qui admodum dilutus est. Faxit autẽ Deus ne infectius sit voluntatis, quã, vt tẽplum Dei sit, creata est. Certum est quòd si animam talis amor non inficeret, non dixisset Dei filius. Qui nõ odit patrem & matrẽ & fratres & sorores, non potest meus esse discipulus. Itaque inuicem nos amare debemus, & eo modo quo prãceptor noster nos docet, abiectis cunctis alijs vanitatibus, quã amori se immiscere solent, quarum vnã quã spirituales personas magis concernit, hic proponamus. Offeritur persona quãpiam, quo ad animam, virtuti dedi-



dedita, quo ad corporalem praesenti-  
 am & conuersationem, grata & fa-  
 ceta. Huic personae afficiuntur non-  
 nulli spirituales, in tantum ut corde  
 in eius amorem captiui teneantur,  
 sitque molestum huiusmodi perso-  
 nam non videre, non alioqui, non  
 agnoscere in ipsa reciprocum erga  
 se amorem. Vanus est hic amor. Un-  
 de apud quosdam ortum est, ut mag-  
 num subirent laborem, parum tamē  
 proficerent, & exiguum Dei obse-  
 quium exhiberent. Praestabit autem,  
 ut eius vanitatem, quò apertè cun-  
 ctis pateat ostendamus, quòd hac fie-  
 ri poterit comparatione. Est tibi for-  
 tassis amicus qui habet seruū, amor  
 huius serui amici tui ita cor tuum  
 detinet captiuum, ut longè magis te  
 delectet cum ipso conuersari & col-  
 loqui, quàm cum amico. Si dicas a-  
 morem hunc, quo seruum perseque-  
 ris, esse propter amicum, quis non  
 ridebit? Nam etsi fieri potest quod  
 inchoat⁹ sit amor eò quod hic amici  
 seruus esset, ex quo tamē adeò hic a-  
 mor increuit, ut magis te delectet ser-

Exempla  
 vani a-  
 moris.



ui conuersatio quam amici, manifestum est quòd nunc illum non ames propter amicum, sed quia suavis & grata tibi est eius conuersatio. Proinde certum est pari modo, risu dignum esse, dicere propter Deum esse amorem illum de quo antea loquebamur, etiam si fortassis partem habeat amoris spiritualis: sed ei qui verè Deo addictus est, non satis esse debet partem Deo tradere, sed totum, ita vt totus affectus in Deo occupetur, aut in aliquo quod totum ad ipsũ dirigatur. Abijciatur ergo quicquid vnum est in eo amore, cum certè id in Deum ordinari aut dirigi nequeat, id quod in creatura magis amatur, quàm in Deo & creatore. Amor noster erga omnes tanto affectu ferri debet quantus procedere potest ex affectu quem ad Deum habemus, abiectis vniuersis alijs affectibus, vt locum habeat is quem Deo debemus. Ad illa autem abijcienda non parum proderit id quod nono capite secundæ partis de vano gaudio continetur, vnà cum sexto documento.



mento. Quum ergo iam in parte di-  
 ctum sit qualis esse debeat noster a-  
 mor, & quo pacto abijciendus sit qui  
 eiusmodi non est, expedit vt hic adij-  
 ciamus paradigma, quod hunc amā-  
 di modum aperiat, cui rei proderit  
 ad memoriam reducere bonum illū  
 filium, de cuius erga patrem amore  
 priori capite dictum est, ad cuius si-  
 militudinem colligebamus quomo-  
 do excelsum patrem nostrum amare  
 conueniat: ita & nūc videamus quo-  
 modo ad huius imitationem debeat  
 mus patris nostri seruos amare, nepe  
 vniuersos qui in mundo sunt amicos  
 & inimicos. In illo ergo paradigma-  
 te addamus patrem illum adeò ama-  
 tum à filio suo, qui tamen nihil vn-  
 quam expectat à patre commodi, ha-  
 bere famulum quem vnice diligit:  
 attamen cum nec sibi necessaria ha-  
 beat, nisi quantum ipsi dat filius, ita  
 nec suo famulo. Hic, inquam, famu-  
 lus odiosus est, nec vlla in re utilis  
 bono illi filio, qui si se tantum qua-  
 reret, famulum illum ablegaret, at-  
 tamen nolens vt patri molestū quip-  
 iam



piam accidat, sed potius quærens quicquid ipsi delectabile esse potest, nullo alio respectu inductus, in sua domo illum sustentat tanquam vnū filiorum, aut charissimorū famulorum, & ita illi loquitur, eumq; pertractat: vt etiam si domum vellet relinquere doleret filius, rogaretq; ne egrederetur, veritus ne pater de illi' absentia cōtristaretur. Ex hoc amore hanc eruimus eminentiam quod ex patris amore omninò oritur, talemq; oportet esse amorem quem ad proximos habere debemus, nem-

*Amor Dei  
in homi-  
nes.*

pe vt considerantes quòd à Deo tantum amati sint, quòd pro ipsis morti se tradiderit, cū omnes adhuc eius essent inimici, omnes eos tantū amemus, subueniendo eis in omni eo quod bonum est, quòdque ipsis tū quo ad corpus, tum quo ad animam necessarium est, quantum amare solemus eos qui nos plurimū delectant: idq; etiam si ipsorum conuersatio nobis odiosa sit ac molesta: & ita illis loquamur, eisq; in omnibus necessarijs prouideamus, tanquam



quam ijs qui ab illo patre ac Domino nostro plurimū diliguntur, qui ita vult ac fieri iubet. Et hæc omnia facere debemus tanta, tamque ferventi voluntate quam possumus, eò quod hoc sit Deo maximè gratū, vultque ut id faciamus, & est hæc infinita eius voluntas ut ita à nobis fiat. Aduertant potissimum qui Deo placere desiderant, quòd quisquis nos iniuria afficit, magnā præbet occasionem, ut in Dei seruitio crescamus: nā post hæc, quæ superuevit, magni boni occasionem, iunctā cū Dei præcepto, qui ita vult: quā excusationē habebim⁹, si eos qui nos malis afficiunt, nō intimis & ardentibus amantibus visceribus, potissimum dū cōsideramus quòd & Deus ipse à tali nostro persecutore fortassis suscipiet postmodū sublimia obsequia, quæ admodum cōtingit circa varios alios peccatores. Non debet ergo haberi bonus Dei seru⁹, qui nō gaudet afflictibus vel iniurijs, quæ sibi pro domino suo inferuntur. Si ergo foelicem existimet, quando ipsū iniurijs & aduersitatibus appetitū,

*Cur amant  
diuinioc.*



sola Deo seruiendi volūtas facit nō minus esse stabilem in amando eum, quem suus inordinatus affectus redderet odiosum, quā illum quē beneficiorum abundantia amare compellit. Aduertendum tamē est, quòd et si amor esse debeat æqualiter ad vniuersos, primum tamen exhiberi debet affectu, bonis que operibus erga eum qui virtuti deditus est ac beneficus.

*Licet omnes, boni tamen sūt prius amandi.*

## CAPVT III.

*De amore cuiusque ad seipsum, & quomodo se amare debeat qui verè se amare cupit, it em de modo laudandi Deum, illiq; gratias agendi.*

*Amor nostri naturalis est.*

**A** Deò naturale est amare nos ipsos, vt qui de hoc cupit doctrinam tradere, absq; metu alios ad iram prouocandi loqui possit, cum ad eò creuerit appetitus in amore quem ad nos ipsos habemus, vt etiam si magnis opibus ditatissimus, parua à nobis iudicentur, eò quòd ad maiora nos ipsos amemus. Atque

ob



e-  
 d-  
 e-  
 n-  
 od  
 v-  
 ri  
 r-  
 de-  
 no-  
 d-  
 etu  
 of-  
 a-  
 vt  
 us,  
 od  
 que  
 ob

e-  
 id filius Dei præceptor noster e-  
 ximus, cupiens vt proximos nostros  
 plurimum amaremus, tanquam po-  
 pulum, pro quo animam posuerat:  
 vt paucis verbis ostenderet, quantū  
 illos à nobis amari vellet, dixit: Di-  
 liges proximum tuum sicut te ipsum.  
 Verū cū peccati cæcitas adeò nos  
 inuasit, vt auferret iudiciū ac sci-  
 entiā quomodo amare deberemus,  
 operæpretiū erit vt huic malo pro-  
 uideamus, iuxta quod sacrum euan-  
 galium prouidet. Hunc itaque dice-  
 mus seipsum amare, qui tria hæc ob-  
 seruat. Primū, vt totis viribus quid-  
 uis procuret, vnde intelligit sibi bo-  
 num aliquod prouenire posse. Secū-  
 dū, vt omne illud deuitet, quòd po-  
 test sibi damnum aut malū adferre.  
 Tertium, quòd, etiam si ad obtinen-  
 dum bonum sese difficilia offerant,  
 non recuset se illis obijcere, & of-  
 ferre. De his tribus cum in superio-  
 ribus frequenter mentionem feceri-  
 mus, pauca dūtaxat attingemus, quæ  
 magis necessaria sunt, vt nos ipsos a-  
 mare discamus. Quò ad primum ho-

*Matt. 22.*

*Vt nos ip-  
 sos ame-  
 mus tria  
 sunt ob-  
 seruanda.*



rum trium, annotabimus illū cano-  
nem omni momento admodum ne-  
cessariū, ad hoc vt quod bonum est,  
efficiatur valde bonum, nempe quòd  
quacunque in re: rursus repeto,  
quòd quacunque in re in vniuer-  
sum loquendo quam concupiueri-  
mus, aut obtinuerimus, duo conside-

*In quacū-  
que re duo  
considerā  
da.*

*Bonum  
aliquod  
quomodo  
debemus  
nobis op-  
bare.*

rari possunt: Primū est bonū quod ex  
ea re nobis contingit aut contingere  
potest: alterum quòd Deo gratum  
est, vt huiusmodi bonum nobis pro-  
ueniat. Itaq; qui se amat, magna que  
bona sibi desiderat, debet parui æsti-  
mare bonū quod sibi ipsi potest con-  
tingere, ex omni eo q̄ facit aut desi-  
derat, illud inquā, parui reputare de-  
bet, quatenus iū ipsius bonum est, si  
ad secundū illud conferatur, nempe  
quòd Dei sit obsequiū, & sanctæ eius  
volūtatis adimpletio inde redūdās:  
& huic rei seruit secundum docu-  
mentum antea traditū. Aduertamus  
quòd quisq; dum se amat, summè cu-  
rat aut ornamenta, aut vniuersam e-  
tiam supellectilem suam meliorare,  
si huiusmodi non sint, qualia esse cu-  
peret



peret: & eo modo facere debet qui  
 se spiritualiter amat. Siquidē Deus  
 dominus noster pretiosum ornamē-  
 tū seu margaritū nobis cōtulit, quo  
 omni tempore nos ditare valeamus,  
 nempe appetitum. Hoc margaritum  
 cupro aut stanno cōlatū habemus  
 dum quippiam ad nostrum bonū aut  
 utilitatem propriam appetimus, nec  
 quiescere vnquam debemus donec  
 dextera Dei excelsi fiat eiusmodi  
 immutatio, vt noster appetitus qui  
 in nobis semper agitatur, propriam  
 aliquam exoptans utilitatem, iā ea  
 tantū curet, quibus Deus delecta-  
 tur, potissimum quod tale sit, vt non  
 modo Deus illud velit, sed & nos ipsi  
 ex eo magis ditemur. Siquidem quō  
 magis nostri proprii commodi obli-  
 ti fuerimus, vt diuinæ gloriæ recor-  
 demur, tantō ille amplius curam ha-  
 bebbit nos omni bono ditandi. O ob-  
 litionem dignam perpetua memo-  
 ria. O recordationem æternæ gloriæ.  
 O amorem pretiosissimum, qui ho-  
 mines deos efficit. De hoc siquidem  
 amore intelligendum est quod dicit

*Appetitus  
 nostri im-  
 mutatio*

*Psal. 131*

I 4

D. Aug.



D. Aug. Si Deum amas, Deus es. Nam ego dixi, dij estis: Vt ergo tam subli- mem nostri amorem obtineremus, voluit Deus noster vt in eo, in quo mundani sese amare solent, nos ipsos odio haberemus. Et hoc vult dum in sacro euangelio iubet vt nos ipsos odio habeamus, veluti in superiori- bus secundæ partis secundo capite declaratum est. Præter hæc omnia e- um qui se verè amat præmoneo ne fatis illi sit suauitas, quam percipiet in obsequijs Deo à se præstitis pro- pter expectatam gloriam. Nam & si bona sit hæc suauitas, vt dictum est capite primo huius tertiæ partis, illã tamen Deus non in eum finem tri- buit quò in sola ipsa quiesceremus, sed vt per ipsam deueniamus ad gu- stum percipiendum in consideratio- ne boni, gloriæ, ac dominij, quæ De- us ipse possidet, vtque magno animo ipsum laudemus. Neque enim aliud est speciosa laus Dei quam vt gaude- amus referre vniuerso mundo mag- nalia Dei, & Domini nostri, quem- admodum in psalmis & in vniuersa scri-

**LUC. 14.**

*Verus a-  
mator*

*Dei nõ in  
suauitatis  
dulcedine  
conquies-  
cit.*

*Verũ ser-  
ui Dei  
gaudium  
quale esse  
debet.*



scriptura dicitur, & sicut videre est  
in vniuersis rebus creatis. De quo &  
de omni re quam retulerimus, dix-  
erimus vel audierimus, nouum gau-  
dij motum sentire debemus: qualem  
mundani sentiunt, dum laudari vi-  
dent eos quos plurimum diligunt,  
aut seipsos. Quū ergo illi vanè gau-  
dent de laude, quæ ipsis non debetur,  
æquum est, vt Dei seruus summè gau-  
deat in eius laudibus, quem cæli &  
terra satis laudare non sufficiunt.

Præterea is qui seipsum vero amore  
prosequitur, cum intellexerit se à  
Deo aliquod accepisse beneficium,  
debet ex intimis visceribus illi gra-  
tias agere, non quòd seipsum magis  
locupletatum videat, sed quòd se ro-  
bustiorē & aptiorē videat ad præ-  
standum Deo aliquod obsequium.

Quemadmodum si quispiam primo-  
rum regis famulorū gaudeat, quòd  
magnum à rege perceperit benefici-  
um, vt ex maioribus opibus possit il-  
li maiora & gratiora præstare obse-  
quia, absque respectu aliorum bene-  
ficiorum aut donorū. Nec aliud est

*Deo gra-  
tias agere  
quid sit.*



Deo gratias agere (quod plerique ignorant) quàm internus animæ actus, quo is qui donum vel beneficium ab illo accepit, recognoscens Deum esse dominum infinitum, à quo emanat omne bonum, gaudet de omni Dei gloria, quòdque ex tali dono se videat aptiorem, vt illum magis amet, & ei obsequatur. Et quò magis quod dictum est dilatetur, cum res magni sit momenti, annotabimus quod præter eam recognitionem & gaudium quæ nunc diximus, quolibet accepto beneficio debemus Deo offerre omne id quod sumus: in nostra ipsorum voluntate nos annihilando, quò nos totos corpore & anima exhibeamus in eius obsequium, producendo tunc magnos actus, quibus ob maximam Dei potestatem ac bonitatem gaudeamus: vnde nobis illud prouenit beneficium pro quo nunc habemus illi gratias. Vtq; clariùs intelligamus quod nunc dictum est debere nos ipsos annihilare, volo per hoc significare, quòd cū semper crescere possimus in nostri ipsorum

*Nos annihilare debere in conspectu Dei offerendo nos ipsos.*

imm-



imminutione, aut nostri ipsorum de-  
 spectu, debemus quoties Deo gra-  
 tias agere volumus, de suis benefi-  
 cijs singulari modo nos ipsos immi-  
 nuere, quò melius nos totos suæ ma-  
 iestati exhibeamus. Debet itaq; Dei  
 seruus sibi admodum præsens esse,  
 vt quoties de accepto aliquo benefi-  
 cio gratias Deo egerit, is animi mo-  
 tus, eaque voluntas, quibus gaudet  
 de accepto beneficio, actu procedât,  
 vt supra tetigi, ex eo quòd sibi inde  
 accedit, vt magis Deum amet, illiq;  
 seruiat reiecta à se consideratione  
 boni, quod inde cognoscit sibi ipsi  
 accedere, quò sic fiat robustior in so-  
 lius Dei amore, & gratiores reddan-  
 tur ipsæ gratiarum actiones. Opus  
 est autem apertos habere animæ o-  
 culos, interdum enim hæc contin-  
 gent, non sine quibusdam defecti-  
 bus, & opinabimur omnia ritè per-  
 acta esse. Fundamentum autem su-  
 mit quicquid modò dictum est, in eo  
 quod dicere solent theologi ac phi-  
 losophi, quòd is qui grat' esse cupit,  
 debet benefactori aliud opus re-  
 I 6 ferre



ferre tanti aut maioris pretij, quam fuerit id quod accepit. Quum ergo omnia bona nostra à Deo acceperimus, quicquid in eius obsequium præstare possumus parum est etiam ad minimum suorum beneficiorum. Debemus itaque illi saltem de ipsis gratias agere modo iam dicto, idque quanto conatu nobis fuerit possibile. Hoc ipso motu intellectus ac voluntatis, omni que preparatione iam dictæ nostræ exinanitionis, debemus in dies singulos Deo agere gratias, ob tantum præstitum nobis beneficium: nempe quod acceperit sibi illa maiestas tantum bonum quantum habet. Eisdem ac simili modo in dies illi gratias agere debemus ob beneficium incarnationis, ac redemptionis nostræ, totiusque humani generis. Deinde ob beneficia Virgini Mariæ præstita: hoc est, quod considerantes huius summa bona eiusque gloriam prædicto motu de hoc Deo gratias agamus, tanquam de beneficijs præstitis Heroidi, quam tanto opere amamus, cuique adeò debitores sumus.

*De quibus beneficijs Deo quotidie sint agende gratiæ.*



sumus. Eodem modo singularissimè,  
 saltem semel indies Deo gratias age-  
 re debemus ob præstita beneficia v-  
 niuerso beatorum curiæ cælestis ce-  
 citi: & singulariùs ob gloriam ijs be-  
 atis præstitâ, ad quos specialiùs ho-  
 norandos magis inuitamur, cum ob  
 maiorem illorum gloriam, tum ob  
 nostram ad illos deuotionem quales  
 sunt diui Ioannes Baptista, & Euan-  
 gelista, Petrus & Paulus, cæteri que  
 nostri patroni, vnâ cum angelo no-  
 bis ad custodiam deputato: singula-  
 res agendo Deo gratias, vt dictum  
 est, ob quemlibet horum beatorum,  
 seu ob præstita ipsi beneficia. Consi-  
 deranda quoque nobis sunt benefi-  
 cia, quæ à Domino recipiunt quot-  
 quot in hoc mundo viuunt, potissi-  
 mùm hi qui nos iniuria afficiunt, &  
 de omnibus his gaudentes, ob id sin-  
 gulares gratias agere Deo nostro  
 potentissimo, à quo procedit omne  
 bonum. O quam verè seipsum amat,  
 qui semper occupatur in prædicta  
 gratiarum actione: nam pro suo as-  
 sumens, quodcunque bonum omni-

*Agenda  
 quoque  
 gratiæ  
 Deo pro  
 beneficijs  
 ab ijs ac-  
 ceptis qui  
 nobis ad-  
 uersantur.*

*quis verè  
 seipsum a-  
 mat.*



bus cæteris præstitum est, inestimabili modo facit crescere suum proprium bonum, imo & suum facit omne bonum alienum: tantoque magis accrescit suum bonum, quanto magis solo Dei amore gaudet, & de omnibus illi gratias agit, absq; vllò respectu talis incrementi. In his autem postremis verbis consistit summum quod exigitur, vt gratæ Deo agatur gratiæ. Vt autem certò ita agamus, expedit maximè assuetos esse, vt omnia nostra faciamus, prout supra continetur secundo primæ partis documento.

*Amanti quod affertur damnum præter peccatum nihil est.*

Quò ad secundum, nempe vt qui se amat, omne damnum aut malum euitet, absit vt qui se rectè amat, aliud existimet esse quod dānum adferat, præter peccatum, aut occasionem peccati.

*Amorem verum vt consequamur nulli labori parcendū.*

Tertium erat vt omni labori ad hoc obtinendum necessariò sese obijciat: hoc est vt se omnino exercent in his quæ prædicta sunt, potissimū in secundæ partis secundo, octauo & nono capitibus. Præter illa tamen quæ

ibi



si continetur, comodum visum est, adiungere hoc loco in modum paradigmatis rem aliquatam molestam, quae licet sese frequenter offerat, est tamen admodum necessaria ad obtinendum hunc verum amorem. Indies contingit, ut aliquid dicamus, aut faciamus, unde videmur confusionem nacti, quodque illi qui id audierunt aut viderunt nos vilipendent, siue id contingat ex defectu aliquo naturali: puta si male concionati vel male locuti simus, aut male cecinerimus, aut aliud quodcumque fuerit: siue ob aliquam motum effrenationem, ut in temperiem in gestu vultus, aut verbis iracundis, & ita in ceteris. Qui se verè amat in quolibet talium contingentium, duo considerare debet. Primum confusionem ipsam quae in hoc casu sibi offertur. Secundum, prauum exemplum malè de ipso iudicandi, aut, idem imitandi, quod alij fortè inde assument. Quò ad primum, nempe confusionem, comune in tali casu refugium omnibus esse solet, quo seiplos consolantur & animantur

*Qui deficiunt ut plurimum quotidie contingunt.*

*In defectibus quotidianis duo sunt consideranda.*

con-



*Qui frigidè se amant quid facere soleant circa propriam confusionem.*

*Perfectiores sui amatores quid in confusione propria faciant.*

considerantes cæteros illud, factum aut dictum fortassis nõ adedò aduertisse, quantum ipse qui fecit, aut dixit, existimat: aut si ita aduerterunt, quòd & cæteri frequenter incidunt in similes defectus, siue quòd iam istud obliti sunt. Hæc faciunt qui se frigidè amant. Qui autem solidè se amant, modo opposito faciunt, nempe magno amore confusionem illã amplectentes, considerando quòd cæteri ipsos vilipendent, iuxta communem mundanorum consuetudinem, quòdque ipsos modicè virtutis esse existimabunt, & homines nulli rei vtilis: quæ omnia vehementem patientiæ, & humilitatis actum conficiunt: quorum, vt suprà diximus, etiam pauci sufficiunt ad producidos excellentes habitus, etiam si taceamus, quòd quolibet talium actuum qui in Deum referuntur magnū præstatur ei obsequium. Quod si attenti simus indies nobis operis, aut cogitationis offertur occasio, qua hæc agere possumus, quæ omnia perdunt nonnulli, sine methodo & negligent-



Nigenter vitam deegentes, etiam si se deuotos esse existiment. Quantum autem singulos horum actuum æstimate debeat is, qui verè se amat, bene annotet Dei seruus: tum ad hunc locum, tum ad varia iam prædicta sese conuertens, in quibus de his voluntatis actibus fit mentio. Illud autem inueniet ad medium primi capituli huius tertiæ partis.

*Remissiores quam multa merita perdant.*

Alterum quod prædixi, debere considerari, in prædictis aut similibus casibus quæ confusionem adducunt, est, prauum exemplum quod cæteri possunt inde accipere. Et quantum ad hanc spectat considerationem, debet Dei seruus statim actum doloris producere eò quod fortassis mali occasio fuit, aut minoris quam par fuerit Dei obsequij. Et ita qui se amare nouerit, ab vno & ab altero

*In dato malo exemplo quid fieri debeat.*

*Verus amator suæ quis.*

lucrum referet. Itaque eum qui hæc omnia habuerit dico seipsum amare. Nam omnem suum amorem in Deum referens & à seipso, cæterisque omnibus abstrahens, ut ad Dei amorem sit capacior: & in hac vita lætius

tius



tius viuet, & in coelis maiorem habebit gloriam, etiam si id alio intuitu facere non debeat, nisi propter solum Dominum, cuius magis sumus quàm nostri, & cui magis debitores sumus quàm nobisipsis, cui etiam magis curæ sunt, quæ nobis conveniunt quàm nobisipsis: quique magis laboravit ut daret nobis vitam, quàm nos ut illam haberemus.

Concludentes itaq; nostrum hoc opusculum, duobus substantialibus peccatis illud epilogo comprehendamus. Nempe beatum illum esse, qui omnes suos motus, & opera propter solum Deum fuerit operatus, quemadmodum declaratum est. Beatum rursus illum, qui in anima sua validè firmaverit multiplicitatem actuum, qui toto hoc libello referuntur: quos exactè nosse debet tyrannulus, qui hac methodo rectè uti cupit, qui autem in Dei obsequio magnus est, frequentissimè debet illos in opus deducere, cum magni valoris esse nequeat: rursus dico, esse nequeat obsequium, quod non actu

adiun-

*Beatus est  
in terra  
quis.*

*Actio  
quælibet  
in propria  
quædam  
voluntatis  
affectione  
feratur in  
Deum, ex  
qui valor  
est.*



adungatur alicui voluntatis actui,  
 pro ut varijs documentis & capituli-  
 bus hic sparsum traditum est. Legant  
 igitur omnes hanc Methodum, legant  
 eam nouerunt, quo facilius va-  
 leant meminisse, quo pacto sibi ser-  
 uari velit altissimus. Legant qui non  
 nouerunt, quò pertingant ad tam  
 sublimem scientiam, certò enim cla-  
 rissimè perspiciet, qui rectè iudica-  
 uerit, quòd qui ipsa usus fuerit, vno  
 anno plura, perfectioraq; Deo præ-  
 stabit obsequia, eorum, quæ magni  
 estimanda sunt ob magnum auxi-  
 lium quod illius instructione perci-  
 piet, quàm decem annis is qui nõ fu-  
 erit adiutus ea, aut alia simili, si De-  
 us Dominus noster eam ipsi dare vo-  
 luerit. Istud autem comprobatur ex  
 magna quam fatentur omnes esse in  
 mundo necessitate librorum, sancto-  
 rumque verborum quibus doceamur:  
 quò ad hoc conscriptum sit sacrum  
 euangelium, & quicquid boni in  
 mundo est. In hac autè Methodo sin-  
 gularissimè proponitur, quo pacto  
 possit sublimi modo in opus dedu-

*Pij librè  
 ad perfe-  
 ctionem  
 necessarij.*

*Hæc Me-  
 thodus  
 praxis est  
 non theo-  
 ricæ.*



ci quicquid in illis scriptum est. Pre-  
terea id ostenditur multorum con-  
fessione, qui existimabant se antea  
sufficiētem habere Dei amorem iu-  
xta humanam fragilitatem, quodq;  
ei seruirent ad ipsius voluntatem:  
lecta autem hac Methodo affirma-  
runt, nunquam propemodum se illi  
seruisse, nunc verò vno die plus ipsi  
seruire quam antea in decem. Id au-  
tem amplius experientia manifesta-  
bitur eorū qui frequentius hæc re-  
legētes operari voluerint modo hic  
tradito, nempe vt operentur, sem-  
perque operentur ad laudem & glo-  
riam magni illius ac potentissimi  
Dei & Domini nostri, cuius magna-  
lia, bonumque supernum, toto cor-  
de & intimis visceribus laudent

omnes creaturæ in sæ-  
cula sæculorum,

Amen.

FINIS.